

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
Вживання та сприйняття сленгу учнями трьох шкіл Великодоброньської
територіальної громади

Феш Петра Аттілівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»

Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література угорська)»

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 96 / 02.10. 2023.

Науковий керівник:

Дудич Катерина Іванівна

доктор філософії, доцент

Завідувач кафедри

Бергсасі Аніко Ференцівна,

зав. кафедри, доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2024 року

Протокол № _____ / 2024

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота

**Вживання та сприйняття сленгу учнями трьох шкіл Великодоброньської
територіальної громади**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV -го курсу

Фесш Петра Аттілівна

Освітня програма «Середня освіта (Мова і література (угорська))»

Спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 «Середня освіта (Мова і література угорська)»

Науковий керівник: **Дудич Катерина Іванівна**

доктор філософії, доцент

Рецензент: **Матей Рейка Ласлівна**

доктор філософії, доцент

Берегове
2024

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

A SZLENG HASZNÁLATA ÉS MEGÍTÉLÉSE A NAGYDOBRONYI
KISTÉRSÉG HÁROM ISKOLÁJÁNAK TANULÓI KÖRÉBEN

Szakdolgozat

Készítette: Fejes Petra

BA IV. évfolyamos magyar nyelv és irodalom
szakos hallgató

Témavezető: Dr. Dudics Katalin

PhD, docens

Recenzens: Máté Réka

PhD, docens

ЗМІСТ

I. ВСТУП	6
1.1 Про вибір теми	7
1.2 Мета.....	8
1.3 Гіпотези.....	8
1.4 Організація та проведення дослідження	9
1.5. про учасників дослідження.....	10
II. МОВНЕ РОЗМАЇТТЯ ТА СЛЕНГ	13
III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ОСНОВІ ОПИТУВАННЯ	
IV. УГОРСЬКИХ ШКОЛЯРІВ У НАДЬДОБРОНСЬКОМУ СУБРЕГІОНІ ...	23
ПІДТВЕРДЖЕННЯ ГІПОТЕЗИ	36
V. ВИСНОВКИ	37
ЛІТЕРАТУРА ТА БІБЛІОГРАФІЯ	38
РЕЗЮМЕ	40
ДОДАТКИ	41

TARTALOM

I.	BEVEZETÉS	6
1.1.	Témaválasztásról	7
1.2.	Célkitűzés	8
1.3.	Hipotézisek	8
1.4.	A vizsgálat megszervezése és lebonyolítása	9
1.5.	A vizsgálat résztvevőiről.....	10
II.	A NYELVVÁLTOZAT ÉS A SZLENG	13
III.	A KUTATÁS EREDMÉNYEI A NAGYDOBRONYI KISTÉRSÉG MAGYAR ISKOLÁSAI KÖZÖTT VÉGZETT FELMÉRÉS ALAPJÁN	23
IV.	HIPOTÉZIS ALÁTÁMASZTÁSA	36
V.	KÖVETKEZTETÉS	37
	SZAKIRODALOM ÉS FORRÁSJEGYZÉK	38
	PE3IOME	40
	MELLÉKLETEK	41

I. BEVEZETÉS

Szakedolgozatomban a szleng használatát és megítélését vizsgálom a Nagydobronyi kistérség magyar iskolásainak körében.

A modern társadalomban a nyelv folyamatosan változik és fejlődik, miközben az emberek új kifejezéseket és kifejezési formákat alkalmaznak a mindennapi kommunikációjuk során. Ebben a pörgős nyelvi környezetben a szleng jelentős szerepet játszik, különösen az iskolások között, akik gyakran alkalmazzák ezt a különleges nyelvi stílust a társaikkal való viszonyukban. Ebben a vizsgálatban arra szeretnék összpontosítani, hogy hogyan ítélik meg a szleng használatát az iskolások, kiemelve a pozitív és negatív szempontokat.

A szleng, mint nem hivatalos nyelvi forma, gyakran szolgál az összetartozás és az azonosság kifejezésére egy adott csoport vagy közösség tagjai között. Az iskolások körében kialakuló szleng használata kihívás elé állítja a hagyományosabb nyelvi normákat és lehetőséget teremt az egyedi kifejezésmódokra. Ugyanakkor a szleng használata nemcsak kreatív kifejezési forma, hanem várhatóan megosztó is lehet az iskolai közösségekben.

Szeretném megvizsgálni, hogy az iskolákon belüli korosztályok hogyan, milyen mértékben ismerik és használják a nyelvváltozatokat, azon belül a szlenget. Mit gondolnak róla és hogyan viszonyulnak hozzá, általában kiktől hallanak szleng szavakat és kiktől nem. Miért, hol és mikor szeretik, vagy éppen nem szeretik használni, milyen helyzetek és situációkban adekvát vagy inadekvát ennek a nyelvváltozatnak a használata.

A szleng a fiatalok körében nagyon és egyre inkább elterjedő nyelvváltozat, aminek az oka a barátságosabb, közvetlenebb társalgás, amivel ki tudják mutatni a társaságon belüli csoportosulásokat, barátságokat vagy ellenségeskedéseket. Ezt a nyelvváltozatot lehet pozitív és negatív oldalból is megközelíteni, mivel a használata lehet közvetlen és spontán, viszont lehet bántó is, használatától függően korosztályokon belül vagy a korosztályok keveredésével is.

A szleng használata elterjedt a vizsgált közösségben, mivel ez segítheti a kommunikáció fenntartását, gyakran alkalmazható a baráti beszélgetésekben, ami hozzájárulhat a közvetlenség és a szorosabb kapcsolatok kialakításához a beszélgető partnerek között.

A szleng-használat identitásjelölő funkcióval is bír, mivel, bizonyos korok, bizonyos korú emberek és/vagy más nemzetiségűek különböző változatát használják a szlengnek. A szleng használatát az is befolyásolja, hogy az egyén hol helyezkedik el a

társadalomban, milyen végzettséggel rendelkezik, milyen munkakört tölt be és milyen környezetben él.

1.1. Témaválasztásról

A szleng napjaink egyre terjedő, ám annál kevésbé kutatott társadalmi és nyelvi jelensége. A magyar szleng évszázadokon át tartó nyelvi és társadalmi változások során jutott el jelen állapotáig és használatának módosult megítéléséig. A magyar terminológiában argónak nevezzük a tolvajok sajátosan titkos nyelvét, amely a hatóságok elől való verbális rejtőzködés céljából született. Az 1932-ben még „pesti nyelv”-ről szóló tanulmányában Bárczi Géza levezeti, hogy az igazi argó világával való érintkezésre a nagyvárosokban, elsősorban Budapesten nyílt lehetősége a katonáknak és a munkásoknak, rajtuk keresztül pedig a diákoknak. A csoportnyelvek és a köznyelv ennek köszönhető vegyüléséből az alsóbb társadalmi rétegekben kifejlődött egy különleges nyelv, amelynek grammatikai rendszere szinte teljesen azonos a köznyelvével, de szókincse eltérő. Innen fokozatosan és folyamatosan egyre több elem szivárgott át a köznyelvbe (Parapatics 2009:1).

Elsősorban azért választottam ezt a témát, mert úgy gondolom, hozzájárulhatok az anyanyelvoktatás hatékonyságához, ha többet tudunk a különböző nyelvváltozatokhoz való viszonyulásról. Érdekesnek és sokoldalúnak látom. Mindezek mellett pedig nem foglalkoztak még ebben a kistérségben ezzel a témával.

A szleng használata és megítélése az iskolások körében egy olyan érdekes és lényeges téma, amely mélyebb betekintést nyújthat a fiatal generációk nyelvhasználatába és az ezzel kapcsolatos társadalmi dinamikákba. A szleng gyakran szerves része a fiatalok közötti kommunikációnak, és az identitásuk kifejezésének fontos eszköze lehet.

Fontos hangsúlyozni, hogy a szleng nemcsak egy egyszerű nyelvi jelenség, hanem egy olyan terület, ahol a fiatalok kifejezik az identitásukat és kapcsolódási szintjüket az iskolai közösségben.

Az argóbeli alapokkal rendelkező, ám azóta társadalmilag, területileg és nemzedéki megoszlás szempontjából egyre terjedő, így szókészleti tematikájában is változó nyelvváltozat jelölésére a magyar terminológiában általában az angolból átvett szleng (slang) megnevezés használatos. Az argó alapvető tulajdonsága egy csoport kohéziójának erősítése és elkülönítése további csoportoktól. Nyelvhasználatunkkal mutatjuk meg, „hol a

helyünk”, hova tartozunk, és ez segít a beilleszkedésben is: ezeket nevezi ma DRAKE a szleng szociálpszichológiai funkcióinak (Parapatics 2009:2).

1.2. Célkitűzés

Vizsgálatom célja meghatározni, milyen mértékben terjedt el a szleng használata az iskolások körében, mi a véleményük róla, tisztában vannak-e azzal, hogy ők használják ezt a nyelvváltozatot, és mennyire ismerik a különböző nyelvváltozatokat. Megvizsgálom, van-e kimutatható eltérés a szleng használatában a nemek és iskolán belüli korosztályok között. Tapasztalatom szerint a szleng az fiatalok, ezáltal az iskolások nyelvhasználata. Mi lehet az oka, hogy egyre nagyobb mértékben elterjedt, és miért éppen a fiatalok kedvelik ezt a nyelvhasználatot.

Megvizsgálom, hogy milyen szituációkban és kontextusokban válik dominánssá a szleng használata, és milyen célokat szolgál ez a kifejezésmód. A kutatás célja egy alapos és sokoldalú megközelítés kialakítása a szleng használatával és megítélésével kapcsolatban az iskolások között.

1.3. Hipotézisek

A Nagydobronyi kistérség magyar iskolásai körében feltételezhető, hogy a szleng használata és megítélése összefügg a társadalmi befogadottsággal és az alkalmazkodással. A szleng egyfajta informális nyelvi kód, amely gyakran kifejezi az adott közösség identitását és értékeit. Hipotézisem szerint a szleng használata a tanulók között lehetőséget teremt az identitás kifejezésére és a közösséghez való tartozás megélésére. A tanulók, akik könnyen alkalmazzák és értik a szleng kifejezéseket, valószínűleg jobban beilleszkednek a közösségbe és könnyebben érzik magukat elfogadva.

Ezen felül, a szleng használata kommunikációs eszközként is szolgálhat az iskolások között, elősegítve a szorosabb kapcsolatok kialakítását és erősítését. Hipotézisem szerint a szleng használatának elterjedéséhez hozzá járulhatott elsősorban a kommunikációs eszközök modernizálása, a különböző közösségi oldalak és online játékok elterjedése, aminek segítségével pár kattintással eljuthatunk különböző nemzetiségű emberekhez, más-más országokba is akár, ahol az adott nyelvváltozattól átvehetünk különböző kifejezéseket. Másrészt az angol és különböző idegen nyelvek napjainkban

nagyon elterjedtek, amelyekből szavak átvételével bővültek a fiatalok szleng szókincse a fiataloknak.

Ugyanakkor fontos figyelembe venni, hogy a szlengnek lehetnek negatív hatásai is, például kizárhatja azokat, akik nem értik vagy nem követik a közösség elfogadott kifejezéseit. Emellett túlzott szleng használat esetén az iskolások kognitív képességei is sérülhetnek, mivel a túlzottan informális nyelvi formák nem segítik a tanulókat a hivatalos kommunikációban és az iskolai tanulmányaikban.

A szleng használata formálisabb környezetekben, például munkahelyeken vagy hivatalos eseményeken, negatív megítélést válthat ki. Az emberek esetlegesen érzékelhetik azt, mint tiszteletteljes magatartás hiányát vagy szabálytalanságot a kommunikációban.

1.4. A vizsgálat megszervezése és lebonyolítása

Kutatásomat a Nagydobronyi kistérség magyar tannyelvű iskoláiban végzem, az 5-11 osztályos tanulók körében online kérdőíves gyűjtéssel.

A kistérségben öt magyar tannyelvű iskola található. Kutatásomban azonban csak három intézményt vontam be, mivel a Tiszaágteleken élő 6-11. osztályos diákok a Kisdobronyi Középiskolában tanulnak. A Nagydobronyi Református Líceummal azért nem foglalkozom jelen kutatásomban, mivel nem csak a Nagydobronyi kistérségi diákok tanulnak ott, pedig ők a kutatásom célcsoportja.

Az adott iskolákban magyar nyelvtanárok segítségét kértem a gyűjtés lebonyolításában. Magyar nyelv óra keretein belül került sor a gyűjtésre elektronikai eszközök igénybe vételével.

Az online kérdőívben rákérdezek melyik településen él, melyik iskola tanulója, melyik nyelvet tartja az anyanyelvének a diák. Ezek után rátérek a nyelvi ismeretekre, tehát, hogy mennyire vannak tisztában a köznyelv és szleng jelentésével, tudják-e melyiket kik, hol és mikor használják.

Mivel a kutatásom a szleng használatára és diákoknak a szlengről alkotott véleményére fókuszál, ezért több pontban is rákérdezek a szleng kifejezések ismeretére, és arra is, mit gondolnak erről a nyelvhasználatról, hogyan vélekednek róla.

A végén megkértem őket, köszönjenek el szleng kifejezésekből alkotott mondatokkal, köszönési formákkal, hogy ezzel is izgalmasabbá tegyem számukra a kérdőív kitöltését.

A kérdéseket próbáltam érdekes formában feltenni, hogy az megragadó legyen a diákok számára, és ne hagyják figyelmen kívül. Mivel a szlenget a fiatalok és főként a diákok nyelvének tartják, ezért figyelemfelkeltő lehet számukra is a kitöltés, mivel sok új dolgot tanulhatnak belőle a nyelvváltozatokról, és a saját ismereteiket is felmérhetik a téma kapcsán. A kérdőív kitöltése közben a diákok maguk is elgondolkodhatnak, miért használják ezt a nyelvváltozatot, szeretik-e, miért szeretik. Mi az oka annak, hogy használják, vagy éppen kerülik bizonyos helyzetekben?

1.5. A vizsgálat résztvevőiről

A Nagydobronyi kistérség öt települést köt össze, Nagydobrony, Kisdobrony, Csongor, Tiszaágtelek és Dimicső tartozik ide. Ezek közül négy többségben magyar nyelvű falu, egy pedig többségben ukrán nyelvű.

Kutatásomban a magyar tannyelvű iskolákkal foglalkozom, amely Nagydobronyban, Kisdobronyban és Csongoron találhatóak.

1. kép. Csongori Gimnázium

A Csongori Gimnázium jogelődje 1805-ben alapult. A 20. században előbb 4 osztályos iskola volt, majd 8, aztán az 1990-es évektől 9 osztályos iskola lett.

2001-ben kezdték el építeni az új iskolát, amit 2007-ben nyitottak meg.

A Csongori Gimnázium jelenleg is 1-9 osztályból áll, 21 tanára és 204 diákja van, ami az elmúlt évekhez képest nagy százalékban lecsökkent a néhány év alatt ért járvány és

háború miatt. A legjobb ismereteim alapján kezdetektől az igazgató Nagy Sándor, aki magyar nyelv szakon végzett. Az iskola napjainkra technikailag felszerelt lett, ezzel az oktatás minősége is fejlődött. 2021-ban az iskola neve megváltozott Csongori Általános Iskoláról Csongori Gimnáziumra.

2. kép. Nagydobronyi Líceum

A Nagydobronyi Líceum az Ungvári járás és egész Kárpátalja legnagyobb magyar lakta településén Nagydobronyban a falu központjában található.

A faluban az első iskolát 1855-ben alapította a református egyház. 1905-ben kezdte meg működését az állami elemi iskola és 1946-ban megnyitották az általános iskolát, amely 1953-ban középiskolává alakult. A szovjetrendszer alatt ez volt Kárpátalja első magyar tannyelvű középiskolája. A 50-70-es években az iskolát négy épületben helyezték el: a volt egyházi iskolában, a volt lelkész lakban, a volt laktanya épületében és a régi állami iskola épületében. 1976-77-ben felépült a 4 jelenlegi, 960 férőhelyes iskola. 1977-re épült meg a jelenlegi épület intézmény-komplexuma.

Az iskola bejáratánál található egy szép park. A hátsó udvaron játszótér, amit 2016-ban újjátottak fel. Az alsó tagozatban napközi működik.

Az intézmény igazgatója Katona - Mironova Berta.

3. kép. Kisdobronyi Középiskola

A Kisdobronyi Középiskola egy magyar tannyelvű oktatási intézmény Ukrajnában, amely Kárpátalja magyar lakta településén található. Iskola fenntartója az ungvári járási oktatási és nemzetiségi osztály. A Kisdobronyi Középiskolában 4 alsó és 7 felső tagozat, valamint 3 napközis csoport működik. Kémia, biológia, matematika, fizika, informatika, magyar nyelv és irodalom, illetve ukrán nyelv és irodalom szaktanteremmel rendelkezik, és fel van szerelve négy interaktív táblával, a hozzájuk tartozó laptopokkal, nyomtatókkal és szkennerekkel. Az iskola könyvtárában megközelítőleg négyezer tankönyv, szépirodalmi kiadványok, illetve oktatási segédanyagok állnak a tanulók rendelkezésére.

II. A NYELVVÁLTOZAT ÉS A SZLENG

„Az 1950—60-as évektől kezdve örvendetesen megélénkült az érdeklődés hazánkban a magyar nyelvváltozatok elméleti kérdéseinek kutatása iránt. Többen tettek kísérletet a nyelvváltozatok, a társadalmi rétegek és csoportok nyelvi alakulatainak rendszerezésére is.

Bárczi a nyelv úgynevezett vízszintes vagy földrajzi és függőleges, társadalmi megoszlás szerinti tagozódását különíti el egymástól. A z előző tagozódás eredményei a nyelvjárások vagy tájszólások, az utóbbié az ún. csoportnyelvek (pl. a tolvajnyelv, az egyes tudományok műszókészlete, a diákok nyelve stb.) és a rétegnelvek (irodalmi nyelv, köznyelv). Arra is figyelmeztet bennünket, hogy a rétegnelvek voltaképpen nagyobb körre kiterjedő csoportnyelvek.

Benkő szerint a nyelvek jelenkori állapotában két fő változat különíthető el:

1. a nemzeti nyelv;
2. a népnyelv.

A nemzeti nyelv legfőbb jellemzője, hogy rendszere, belső szerkezete viszonylag egységes a nyelvet beszélő egész nép számára. A népnyelv legfőbb jellemzője, hogy rendszere, belső szerkezete a nyelvet beszélő népnek csak egy kis csoportjában egységes úgy-ahogy, különben — mint a nemzeti nyelvvel szemben álló egész — többé-kevésbé erősen differenciált. A népnyelv összefoglaló kategórián belül találjuk meg — a nyelvi tagolódás ún. függőleges jellege alapján (foglalkozás, társadalmi helyzet szerint, műveltségi szint) — a csoport- és rétegnelvek helyét, megállapítva róluk, hogy ez az altípus számos irányban annyira összeszövődött más nyelvváltozatokkal, hogy a nyelv egészéhez való viszonya szinte minden részlegével kapcsolatban bonyolult kérdéseket vet föl. A két fő belső nyelvtípus: a nemzeti nyelv és a népnyelv közti átmeneti formációkkal is számol, megemlítve a regionális irodalmi nyelveket és a regionális köznyelveket” (Sebestyén 1982:19).

„A köznyelvnek a nyelvjárásokra gyakorolt hatása, a nyelvjárási beszélőknek a köznyelvi mintákhoz igazodása eredményezte annak a sajátos átmeneti nyelvhasználati sávnak, tartománynak a kialakulását, amely a beszélt köznyelv és a nyelvjárások között helyezkedik el: a regionális köznyelviségnek, illetőleg regionális köznyelveknek a létrejöttét. A folyamat csírái a városi nyelvhasználatban jelentkeztek, társadalmi méretűvé azonban csak akkor vált a folyamat, amikor a falusi lakosság, a parasztság tömegeit érintette. Ez pedig a 20. század ötvenes éveiben kapott erőre, s a hatvanas évek elején gyorsult föl. Mi a regionális köznyelviség? Az a köznyelvi szerepkörű, de regionális, tehát

nyelvjárási vonásokat mutató, sajátos köztes nyelvhasználat, amely a kiindulásul szolgáló nyelvjárás és az elérni kívánt presztízs-nyelvváltozat, ti. a tömegtájékoztatási eszközöktől közvetített, illetőleg annak megfelelő köznyelv között helyezkedik el”(URL1).

„A nyelvjárás röviden a nyelv területi alapú nyelvváltozataként határozható meg. Bővebben jellemezve elmondható, hogy „egy adott nyelv többi nyelvváltozatától rendszerszerűen, azaz meghatározott szabályok szerint többé-kevésbé s valamennyi szinten eltérő nyelvváltozat, amely területileg kötött, elsősorban szóbeli közlésre szánt és mindenekelőtt a mindennapi életterületeket átfogó beszédmód, amelyet általában a falvakban felnőtt és ott lakó, a hozzá legalábbis semleges viszonyuló emberek elsődleges nyelvváltozatukként, spontán módon használnak a számukra természetes, mindennapos, informális-familiáris beszédhelyzetekben, s elsősorban az egymás közötti kommunikációban”. Nyelvjárásban az beszél, aki a nyelvnek helyi színezető, a nyelvterületnek csupán valamelyik részére jellemző változatát használja. A nyelvjárás mellett elterjedt a latin eredetű dialektus, a tájszólás és a tájnyelv kifejezés is. A nyelvjárások a természetes nyelvek elsődleges létezési formái, hozzájuk képest mindegyik többi nyelvváltozat történetileg másodlagos, tehát a nyelvjárásokból eredeztethető. A nyelvjárások számos archaikus nyelvi sajátosságot őriznek. Ezért is nevezte Révai Miklós a nyelvjárásokat „vivum linguae archivum”-nak, azaz a nyelv élő archívumának. A nyelvjárások osztályozása során kezdetben földrajzi szempontokat vettek figyelembe, de ez nem bizonyult megfelelőnek, mivel a nyelvjárási változatok terjedésére, a nyelvjárási tagolódásra a földrajzi határok mellett más tényezők is befolyással vannak. A nyelvjárások osztályozásakor történeti szempontokra is építettek, azonban éppen a történelem folyamán a nyelvjárások sokat változtak. A gazdasági, települési, politikai és nem utolsósorban művelődési viszonyok alakulása nagymértékben módosította a nyelvjárások egykori képét és területi elterjedését.

A mai magyar nyelvjárásoknak háromféle alakulatát különböztetjük meg:

a) Helyi nyelvjárásnak az egymással rendszeres kommunikációs kapcsolatban lévő beszélők, vagyis a kistelepülések és falvak nyelvhasználatát nevezzük. Jellemzőjük, hogy a beszélőik az ún. primér csoportok tagjai közötti társaskapcsolat-hálózat erős, a csoport közötti kommunikációs kapcsolat közvetlen és rendszeres. A helyi nyelvjárás megvan a kollektív tudatban.

b) A nyelvjáráscsoport több, egymással gazdasági, művelődési, történeti kapcsolatok, valamint földrajzi adottságok folytán szoros kapcsolatban lévő település

nyelvjárásának összefoglaló megnevezése, amelyben a nyelvjárási különbségek csekélyek. Nincs meg a kollektív tudatban.

c) A nyelvjárási régió a nyelvjárás csoportok azon együttese, amelyet meghatározott, nem nagyszámú nyelvjárási jelenség közös, csak az adott nyelvjárás csoportra jellemző együttes előfordulása tesz elkülöníthetővé. Szintén nincs meg a kollektív tudatban” (Tóth 2010:6-7).

Magyar nyelvjárások:

- nyugat-dunántúli nyelvjárási régió
- közép-dunántúli–kisalföldi nyelvjárási régió
- dél-dunántúli nyelvjárási régió
- dél-alföldi nyelvjárási régió
- palóc nyelvjárási régió
- Tisza–Körös-vidéki nyelvjárási régió
- északkeleti nyelvjárási régió
- mezőségi nyelvjárási régió

A szleng használata, kialakulása és folyamatos változása sok nyelvészt foglalkoztatta és foglalkoztatja mind a mai napig. Különböző tanulmányok jelentek meg a szleng nyelvváltozathoz kapcsolódva. Léteznek általánosságban a szlengről szóló publikációk és a különböző települések jellemzését bemutatók (Cseresnyési 1999, Ágh 2006, Baksa 2009, , Balázs 2011, Bárdos 1988, Bencédy 2005, Bencédy 2003, B. Kézdi 1999, Bódi 1992, Bódi 1993, Büki 1999-2000, , Dézsi 2009, Bajcsi 2010, Ferenczi 1997, Anderson et al. 2008)

„A szlenget elég könnyű használni, de rendkívül nehéz azzal a meggyőző könnyedséggel írni róla, amit egy ilyen, első látásra egyértelműnek tűnő tárgy megkíván. Gyakran azonban a legegyszerűbb dolgokat a legnehezebb meghatározni, és mindenképpen ezekről a legnehezebb írni, mivel csupán első látásra tűnnek egyszerűnek. A szleng ugyanis „egy különleges, a legitim nyelvhasználat kültelkein kóborló csavargó nyelv, amely azonban folyamatosan igyekszik utat törni a legtiszteletreméltóbb társaságba”. Az eset bonyolultságát tovább növeli a kontextus kérdése, mivel az egyik pillanatban egy szó vagy szókapcsolat szlengként hat, míg egy másik szituációban az adott szó vagy szókapcsolat egyáltalán nem kelt ilyen hatást” (Várnay, Kis 2002:17).

„Nyelvváltozat és egyben társadalmi jelenség lévén nem választhatjuk el élesen a szleng kialakulásának, használatának nyelvi és társadalmi okait. A társadalmi tényezők és a tőlük meghatározott tudati jelenségek pszichés mechanizmusok közbeiktatásával

hatnak, s ennek következménye a viselkedési, illetőleg a nyelvhasználati szóródás, átfedés, eltérés, hullámváltozás” (Parapatics 2009:3).

„A szleng a társalgási nyelv informális stílusváltozata, alacsony szintű nyelvhasználati kompetenciát feltételez. „A szleng az egyik legjellegzetesebb nyelvváltozat, de maga a szleng is összefoglaló fogalom, mert az ifjúság, a diákság nyelvhasználata éppúgy beletartozik, mint a bűnözőké.

A szleng hiába eltérés a normatív nyelvváltozathoz képest, ennek is megvan a saját normarendszere. Egy ember pedig a saját normái alapján választ a nyelvi lehetőségek közül, és dönt a használatukról. Viselkedéssel és nyelvhasználattal lehet ugyanis a legegyszerűbben letérni az elvárások normatív ösvényéről, ehhez pedig a szleng tökéletes irányadó. Hiszen a szleng olyan stílus kategória, amely egyértelműen elüt a normától, valamint beszélői is ki kívánják vonni magukat a társadalom szabályszerűségei alól” (Estók 2010: 10).

„A szleng egyik fajtája az úgynevezett diáknyelv, ez az iskolások szlengje: az jellemző rá, hogy szókincsében az iskolával kapcsolatos szavak egy része is szlengesített formában jelentkezik: sulis, oszi, igi vagy diri” (Fenyvesi A. et al. 1999: Mi a szleng? :11).

„A szleng a társalgási nyelv informális stílusváltozata, alacsony szintű nyelvhasználati kompetenciát feltételez. „A szleng az egyik legjellegzetesebb nyelvváltozat, de maga a szleng is összefoglaló fogalom, mert az ifjúság, a diákság nyelvhasználata éppúgy beletartozik, mint a bűnözőké”.

Szociolingvisztikai szempontok korlátozhatják nemcsak egyes szavak, kifejezések, hanem a szleng, mint nyelvi regiszter túlzott elterjedését is a beszélőközösség használatában. A szleng nagymértékű térhódítását jelzi JOHN Camdem Hotten kiadóvezető XIX. századvégi megállapítása: „a szleng már nem csupán az utcákon és a börtönökben, de a bárókban, iskolapadokban, szószéken és a parlamentben is hallatja hangját” (Parapatics 2009: 5).

„A köznyelv az a nyelvváltozat, amely használatában az összes többivel szemben elvileg sem társadalmilag, sem területileg nem korlátozódik, a nyilvános nyelvhasználat tipikus formája, az anyanyelvűközösség tagjainak többsége – legalább passzív szinten – birtokol” (Kiss 2018:1)

„A nyelv legtermészetesebb, legősibb és leggyakoribb megnyilvánulási formája a közvetlen beszélgetés. Ha családdal vagy ismerőseinkkel beszélgetünk, bevásárolunk a piacon, ruhát rendelünk a szabónál, főnökünknek beszámolunk az elvégzett munkáról, az orvosnak elmondjuk panaszunkat, vagy megkérdezzük egy ismeretlen járókelőt, hogy

merre van az, az utca, amelyet keresünk, az egyszerű, hétköznapi, úgynevezett társalgási stílust használjuk. A társalgási stílus is különféle árnyalatokban, színezetekben jelenik meg: másképp beszélünk gyermekekkel, mint felnőttekkel, ismerősökkel, mint ismeretlenekkel; bizalmas barátunkkal beszélgetve olyan kifejezéseket használhatunk, melyet főnökünk vagy beosztottunk esetleg zokon venne” (Parapatics 2008: 2).

A mindennapi beszélgetésekre, írásokra, informális kommunikációra vonatkozik. A köznyelvet általában az emberek könnyen megérthetik és használják is a mindennapi szituációkban.

„Az egyre több beszédhelyzetben válogatás nélkül megjelenő szleng használat nem tulajdonítható egyszerűen a „mai fiatalok” nyegle magatartásának, nyelvi, kommunikációs és metanyelvi kompetenciájuk hiányosságainak. Amikor egy fiatal formálisabb nyelvhasználati szintéren is szleng szót használ, nem egyszerűen „kicsúszik” a száján, különösen nem az írott, tehát tervezett szövegalkotás során. Nem jelenthetjük ki, hogy minden – az idősebbek értelmezésében – szituációt tévesztett szóhasználat oka a szerkesztés- és közléstudásbeli képességek hiánya” (Estók 2010:7).

„Nyilvánvaló mindenki számára, hogy nemcsak az embereknek, a beszédnek, hanem mindennek stílusa van. Az öltözködésnek, a lakberendezésnek, képzőművészetnek, a tárgyakkal, sportnak, és a nyelvhasználat esetében sincs ez másképp. Stílus nélkül se élőszóbeli, se írott nyelvi közlés nem létezik. A társas jelentések egyáltalán nem elhanyagolható részei a nyelvi elemeknek, hiszen a nyelvhasználat minden megnyilatkozás alkalmával jelzi csoportidentitásunkat. Ez pedig azért számottevő, mert „nincs homogén nyelv, illetve beszélőközönség; minden ember többféle stílusban beszél; a nyelvi viselkedést normák irányítják. A szociolingvisztika kimutatja, hogy a nyelv milyen változatokban él, és ezeket a nyelvi változókat kik milyen beszédhelyzetben használják, melyik a presztízs változat, melyik stigmatizált” (Estók 2010:2-8).

„A szlengnek sokszor alpári a kifejezésmódja, stílusa nem épp választékos, szókimondó jellegű, kedveli a tabuk feszegetését, illetve a nyers kiszólásokat. Ám hihetetlenül kreatív a szóalkotások terén, illetve a kifejezések fabrikálásában. A szleng szókinccse így gyorsan cserélődik, erre a stílusváltozatra jellemző a legnagyobb változékonyság. A szleng a korábbi szemléletek a tolvajnyelvvél azonosították, ám ezt a minősítést mindmáig megtartotta. A társadalom alsóbb, kevésbé művelt rétegeinek a nyelveként tartották számon, és napjainkban is ez az általános nézet. beszélő társadalmi hovatartozásának megmutatása a fő cél. Ezen kívül, a más társadalmi csoportoktól való elkülönülést, illetve a csoporton belüli együvé tartozást jelzi. A társaságban való

érvényesülés játssza a legfontosabb szerepet a szleng használók körében. Ők legnagyobb hányadban a diákok, az ifjúság. Ha egy fiatal adekvát módon, változatos szókinccsel beszél, kinézik, finomkodónak tartják. Viszont ha szlenget használ, vagánynak 12 tekintik, és befogadják. Ugyanis a nyelv szorosan összekapcsolódik az emberek közösségi igényeivel. Alkalmas arra, hogy társas kapcsolatokat építsünk és tartsunk fenn” (Estók 2010:8-11).

„A szlenget általában a priori olyasvalaminek tekintik, ami kívül esik a hivatalos kultúra keretein. A vele kapcsolatban álló szférákat fakultatívként, fordítottként, árnyékszerű, kulisszák mögötti területként stb. kezelik. S ha egyes szlengeknek (például a bohém művészekének) el is ismerik létjogosultságát, másokat kizárólag a gonosz és az antikkultúra aurájában láttatnak (az alvilági argó). Másként szólva, egyenlőségjelet tesznek a szleng hordozói és maga a szleng közé. Amilyenek ítélik magukat a hordozókat, olyannak tartják a szlenget is. Valójában viszont az derül ki, hogy a nyelv fejlődésének egy konkrét szakaszában minden összekeveredik „(Vlagyimir 1998:14-15).

„Kis Tamás a szlenget elsősorban szociálpszichológiai, nem pedig nyelvészeti problémának minősíti, úgy látja, a szleng bizonyos csoport lélektani jelenségek nyelvi kivetülése. Nem köthető egyértelműen társadalmi csoporthoz, de még térhez és időhöz sem, ugyanis a szleng minden beszélt nyelv minden időszakában meglévő nyelvi univerzálé. Ahhoz, hogy megjelenhessen, természetszerűleg mindig valamilyen hordozóra (bázisnyelvre) van szüksége, de ezt nem a köznyelvben, hanem az általános társalgási nyelvben látja. A szlengben kifejeződik a beszélő értékelő hajlama, viselkedésmódja, világszemlélete, affektív beállítottsága, ezek viszont stilisztikai minősítésekkel nem írhatók le, nem jellemezhetők, ezért helyesebbnek tartja a szlenget elsődlegesen beszédműfajnak, másodlagosan szavakba rögzült, szótározható lexikális kategóriának minősíteni.

A szlengnek nemcsak a meghatározása, a tipizálása is nehéz, hisz sokrétű jelenségről van szó. A társadalmi elterjedtség helyett a kialakulást és elterjedést tartja kiemelendő szempontnak. Ennek megfelelően három szintet különít el. Minthogy a szleng mindig a kiscsoportokban születik és működik, ezért valójában csak kiscsoport-szlengek léteznek. Az ember általában egyszerre többféle csoportnak is tagja, így a primer beszélőközösségek nem izolálódnak el egymástól, sőt közöttük átfedés van, és közös tagjaik nyelvhasználata révén valamiféle kiegyenlítődség megy végbe. Ennek eredményei az egymással érintkező csoport nyelvéből elvonódó, több kiscsoport által is használt nagycsoport-szlengek. A nagycsoport-szlengből általánosan elterjedt szavak alkotják a harmadik nagy típust, az egész nyelvközösség által ismert és/vagy használt közszlenget.

Mindez a szlengre „mint lexikális kategóriára” érvényes, beszédműfajként a szleng csak a kiscsoport-szlengekben él” (URL3).

„A szleng jelenségekre a kutatók, néprajztudósok, költők, szépírók és a krónikások már évszázadokkal ezelőtt felfigyeltek. Németországban a 13–14. században, Franciaországban a 14–15. században, Angliában pedig a 16. században tesznek első ízben említést a szlengről, s ennek ellenére aligha van a nyelvészetnek kidolgozatlanabb területe, mint a szlengek. A terjedelmes szleng irodalom nem adott még egyetlen többé-kevésbé pontos és következetes definíciót sem arra, hogy mi is a szleng. Sem az egyes szlengekről készült nagyszámú leírás, sem ezek interpretációja nem áll még a helyzet magaslatán. Ez érthető is: a szleng, mint nyelvészeti tény olyan megközelítést igényel, amilyenre mindmáig nem volt képes a 19. századnak és a 20. század elejének a polgári nyelvésze, amely egyrészt az irodalmi és az írott nyelvek, másfelől a falusi nyelvjárások felé orientálódott.

A legkorábbi koncepciók valamelyik idegen nyelvre vezetik vissza a szlenget. Angliában például egészen a 18. századig elfogadott volt az a nézet, amely a tolvajnyelvet (cant) a cigánynyelvvél azonosította. Nálunk a vlagyimiri kormányzóság szlenget használó vándorkereskedői (ofenyjei) az egykor az állítólag a Volga mentén vándorló mjaszjikok (haramiák) nyelvéből eredeztetik a maguk beszédét. Némileg hasonló nézeteket képviselt a néprajzi szakirodalom is: a régi kozstromai élet ismert kutatója, Gyijev a galicsi kézművesek szlengjét a kozstromai tájon a szlávok betelepítése előtt élt finnek nyelvére vezette vissza, Kajdalov viszont Európa indoeurópai lakossága körében kereste a vándorkereskedők és a marhakupecek (praszolok) őseit, s nyelvüket az indoeurópai nyelvcsaládhoz tartozónak vélte. Volt egy ennél következetesebb, ám még mindig a tudományon inneni, s később a néprajzi szakirodalomba átkerült, s ott tartósan meghonosodott nézet is. Ez a szlenget egy olyan contrat social (társadalmi szerződés) eredményeként tárgyalta, amelyet a szlenghasználó csoport kötött azért, hogy a szándékait és tetteit eltitkolhassa a lakosság beavatatlan, őket kihallgatni képes rétegei elől”(Várnai, Kis 2002:24-65).

„Az életkori nyelvváltozatok (diáknyelv és ifjúsági nyelv) egyik legfontosabb jellemzője a társadalmi elkülönülés, az összetartozás megjelenítése a nyelvhasználatban. Az ifjúság nyelve nem korlátozódik csak az iskolára, az iskolai élet elnevezéseire, hanem kiterjed az élet minden területére. A világhálónak köszönhetően különösen igaz ez. A mindennapokban az ifjúság változtatja leggyakrabban a nyelvét. A már megkopott nyelvi

elemeket elhagyják, helyettük újabb, merész szavak kerülnek be a nyelvhasználatba (*király, sirály, menő, lol* stb.).

Az interneten használatos spontán (másodlagos) írásbeliség is csoportjellemzőket mutat. A fiatalok különféle csoportjai kialakították saját internetes „nyelvjárásaikat” (a dialektus, szociolektus mintájára ezeket digilektusnak is nevezhetjük).

A szlengre jellemző legfontosabb nyelvi vonások:

- rendszerint érzelemleplező beszédmód: *Szeret-lek* helyett *Bírlak*; *Járok vele* helyett *Lógok vele*;
- a közhasználatú szó helyettesítése mással: *lány* helyett *csaj*, *apa* helyett *fater*, *ős*;
- expresszív szinonimák: *száj* helyett *csacsogó, bagóleső, kenyérleső*;
- rövidítések: *szuper* helyett *szupi*, *örök* *harag* helyett *örihari*, *történelem* helyett *töri*;
- képszerűség: *szövegláda* 'sokat beszélő ember', *szobroz* 'utcán álldogálva vár';
- fokozások (túlzás vagy kicsinyítés): *megy* és *jár* helyett *oson*, *vonszolja magát*, *elsöpör*, *elrongyol*, *sasszézik*, *betolat*, *eltolja a biciklit*;
- metaforahasználat: *Miért kell folyamatosan kagylózni?*
- újfajta kifejező szólások, közmondások: *Kevés vagy, mint dobostortában a ritmusérzék.*, *Nehogy már a banán hámozza a majmot!*

Korábban az volt a jellemző, hogy a szleng a beszélők számára egyféle (választható) beszédmód volt a többi között, úgy is nevezték: kiegészítő beszédmód. Újabban azonban megfigyelhető a szleng terjedése például a médiában (sajtóban, rádióban, televízióban, interneten), s mintha egyre inkább széles körű, általánosan elterjedt beszédmóddá válna. Úgy tűnik, hogy kilép a csoportnyelvek kategóriájából, és beépül a köznyelvbe” (URL2).

„A serdülőknek mindig is megvoltak a saját kifejezéseik, amelyekkel kifejezhetik elismerésüket (cool) vagy éppen az ellenkezőjét (bummer, it sucks), illetve kategorizálhatják az embereket (jocks, punks, vagy druggies). Meghatározhatják az eseményeket aszerint, hogy élvezetesekek vagy unalmasak, sikeresek vagy éppen kudarcot okoztak. Elnevezhetik a jövés-menésüket; különbséget tehetnek annak az elnevezésében, aki drog, alkohol vagy mind a kettő hatása alatt áll. A serdülők minden iskolában ugyanazokkal az identitásproblémákkal szembesülnek: a pubertás kezdetével, a barátválasztással, amely segít beilleszkedni (és alapvetően megváltoztatja az értékrendet és

a viselkedésformákat). Mindennapi élményeikről pedig a rájuk jellemző különleges kifejezésekkel társalognak, amelyek kicsit homályosak a körülöttük lévő felnőttek számára. Ezáltal minden iskolában megjelenik a serdülőkori szleng. Két jellegzetessége teszi ezt a szlenget különleges kutatási területté. Az első az, hogy egy szleng kifejezés ismerete megmutatja a hallgató ismeretségét ennek használóival, ha nem egyenesen részvételét társadalmukban. Legyen szó akár bulizós, művész-, karrierista vagy deviáns csoportokról, a fiatalság olyan rangtársakkal társul és alkot csoportot, akik bizonyos mértékig ugyanabban a társadalmi világban élnek, mint ők, és ugyanazt a „nyelvet” beszélik. Milyen nyelvhasználati eltérések találhatók a különböző csoportok között? Mely csoportoknak vannak egymással azonos kifejezéseik? Mely csoportok nyelvhasználata között vannak kisebb átfedések? A szlenghasználatnak milyen változatai élnek a társadalmi csoportok között? A szleng tehát kitűnő jelzője a különböző serdülőcsoportok közötti társadalmi távolságnak. Másodsorban pedig a változás a szleng egyik jellegzetessége — a szleng tulajdonképpen múló jelenség” (Várnai, Kis 2002:303).

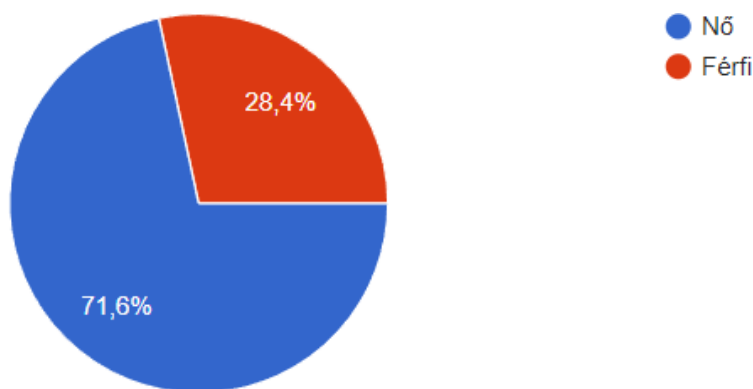
„Amikor egy tanár a diákjait a szleng használata ellen buzdítja, megerősíti hűségét ahhoz a társadalmi rendhez, amely szerepét életre hívta. A szleng jellemzően parakód, olyan, státusszal rendelkező kifejezéseket helyettesítő rendszer, mely kifejezéseket azok használják, akiknek nincs hagyományos értelemben vett státuszuk, és akik nem vesznek részt a bevett közösségek fontos ügyeinek bonyolításában. A szleng a szex, az ivás, a narkotikumok, a versenysportok, az atlétika, a könnyűzene és további bűnügyek szemantikai területein virágzik — olyan dolgok „liberális” nyelve, amely dolgokat olyan úriemberek csinálnak tudatosan, akik egyáltalán nem úriemberek, és nem szeretik az úri tempót. Az úri pedagógusoknak természetesen ellenezniük kell a szlenget, pontosan azért, mert az a kívülállóknak fegyverként szolgál a bentlevőkkel szemben. Akár tréfából, akár komolyan, a szleng használata a fennálló rendhez való hűség megtagadása, azáltal, hogy még azon szavakat is elutasítja, melyek a konvenciót jelképezik és státuszjelölők. Épp ezért azokat, akiket azért fizetnek, hogy megőrizzék a status quót, arra ösztönzik, hogy elfojtsák a szlenget ugyanúgy, mint egy lehetséges forradalom bármely egyéb szimbólumát.

Gyakran összetévesztik a szlenget a dialektussal. Ezt jól illusztrálja a feketék által használt angol nyelv. A feketék alcsoportjai, például tinédzserek, zenészek, strichelő utcalányok és mások között a szleng fontos eszköze a csoporton belüli szolidaritásnak és megkülönböztetésnek. A hozzá nem értő hallgató gyakran hallhat ismeretlen fekete angol és fekete szleng beszédet együtt, és ugyanannak a jelenségnek gondolja őket. Véleményem

szerint ez az egyik oka annak, hogy sok presztízsdialektust beszélő szerint a fekete angol beszédet nem lehet érteni, még ha nyelvileg világos is, hogy kölcsönösen érthető az amerikai angol presztízsvariánsait beszélők körében. A csoporton kívüliek számára nem szabad, hogy érthető legyen a szleng, mivel célja, hogy csak a csoporton belüliek értsék meg. Ezen a ponton válik fontossá a szleng tisztavirág jellege. A szlenget gyakran mulandó természeténél fogva definiálják (GLEASON 1961: 6). Azonban a közelebbi vizsgálódás fényt vet arra, hogy a szleng tisztavirág jellege csak relatív. Néhány szleng nagyon rövid életű, néhány kitart több generáción keresztül” (Várnai, Kis 2002:294-297).

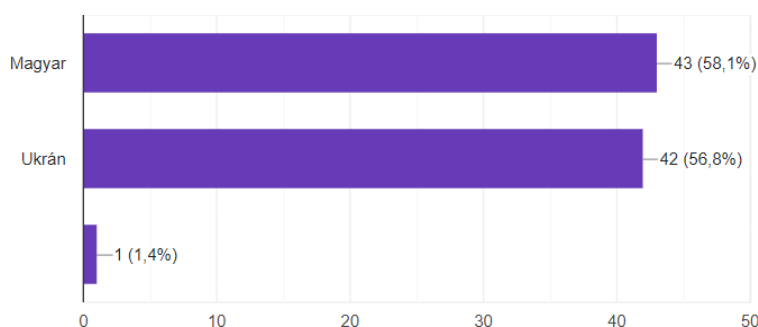
III. A KUTATÁS EREDMÉNYEI A NAGYDOBRONYI KISTÉRSÉG MAGYAR ISKOLÁSAI KÖZÖTT VÉGZETT FELMÉRÉS ALAPJÁN

A kérdőíves kutatásom a Nagydobronyi kistérség magyar iskoláit célozta, azon belül is az 5-11. osztályosokat. Kutatásom három iskolát ölel fel, ahol a szleng használatát és megítélését vizsgálom a diákok körében. A diákok válaszait nem lehet határozottan elkülöníteni településenként vagy iskolánként, mivel nagyjából ugyanazokat a válaszokat kaptam mindenhol, csak kicsit más-más megfogalmazásban. A kérdőív 74 diákhöz jutott el, és ezek összesített eredményét mutatom be. A vizsgálat résztvevői között egyenetlenül oszlanak el a nemi arányok, ami számokban úgy mutatkozik, hogy 53 nő és 21 férfi.

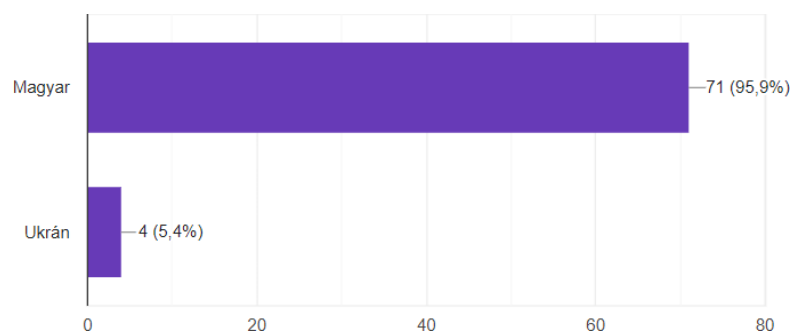

4. ábra. Nemi eloszlás (Forrás: Saját gyűjtés)

Az kérdőívben kötelező kérdés volt az anyanyelv és a nemzetiség megadása. A válaszadók 95,9%-a magyar anyanyelvű, 5,4%-a pedig ukrán. Nemzetiségben másabb arányokat mutat, ugyanis a válaszadók 58,1%-a magyar nemzetiségűnek tartja magát, 56,8%-a ukrán nemzetiségűnek, 1,4%-a az egyéb kategóriát választotta.

5. ábra. Nemzetiségi eloszlás

6. ábra. Anyanyelvi eloszlás

1. táblázat.

Az adatközlők életkori megoszlása (N-74)

Életkori megoszlás	Adatközlők száma
10-12	15
13-15	38
16-18	21

A következőben feltettük azt a kérdést, hogy *ön szerint mit nevezünk köznyelvnek.* Az adatközlők közül 60-an válaszoltak a kérdésre. A kitöltők azt a választ adták, hogy a köznyelv a mindennapos beszéd, amelyiken kommunikálunk és mindenki ismer.

A leggyakoribb válaszoknak a következők érkeztek:

- *„Amit minden nap használunk.”*
- *„Ami mindenki számára érthető.”*
- *„Egyszerű.”*
- *„Átlagos.”*
- *„A köznyelv az adott nyelv leggyakrabban használt formája.”*
- *„A „köznyelv” a mindennapos beszédet és írást jelenti, amelyet az emberek az adott nyelvet használva a mindennapi életben alkalmaznak. Ez a nyelvhasználat a társadalom különböző rétegeinél és csoportjainál elfogadott és érthető, és általában nem tartalmaz különleges szakmai vagy technikai kifejezéseket.”*
- *„A köznyelv alatt a mindennapi beszélt vagy írott nyelvet értjük, amelyet az emberek társalgásra használnak. Jellemzői közé tartozik a lazaság, a kötetlenség, és gyakran tartalmazza a helyi kifejezéseket, szlenget is. A köznyelv könnyen érthető és alkalmazkodik az adott közösség vagy régió kulturális sajátosságaihoz.”*

- A Következő kérdés az volt, hogy ön szerint mit nevezünk nyelvjárásnak.

Erre a kérdésre 60 válasz érkezett, ezek a következők:

- *„Amikor egyes területeken másképp beszélnek.”*
- *„Különbéféle régiókban máshogy mondanak egy szót vagy máshogy ejtik azt ki.”*
- *„A nyelvjárás vagy tájszólás egy adott területen vagy régióban beszélt nyelvváltozat. Jellemzője lehet a kiejtésbeli, szóképzésbeli és nyelvtani eltérés más nyelvváltozatokhoz képest. Gyakran megtalálhatóak benne régebbi szóalakok és kifejezések is, valamint olyan nyelvi jelenségek, amelyek specifikusak az adott terület vagy régió lakói számára.”*
- *„Régi hagyományos beszéd.”*
- *„Nyelvjárásnak egy adott nyelvnek a helyi változatát vagy dialektusát nevezzük.”*

Ennél a kérdésnél feltűnt, hogy az adatközlők nagy része nem tudta pontosan meghatározni, hogy mi az a nyelvjárás. Érkeztek olyan válaszok is, hogy:

- *„Nem használom.”*
- *„Falusias beszéd.”*
- *„Tájszólás.”*

A következő kérdés az volt, hogy ön szerint mi a szleng? Erre kérdésre már 64 válasz érkezett. A válaszoknál megfigyelhető, hogy az adatközlők közelebb állnak a szlenghez, tudják mi az és jobban meg is tudják határozni, miről van szó.

- *„Divatos szóhasználat.”*
- *„Fiatalok közt jellemző.”*
- *„Amikor normális szavak helyet rövidített szavakat használunk pl: offos, call, pasz stb. ezekkel a szavakkal élet érzéseket fejezünk ki.”*
- *„A fiatalok használják, idegen nyelvből vett szavak és kifejezések.”*
- *„A szleng olyan informális nyelvi stílus, amely általában bizonyos társadalmi csoportok vagy szubkultúrák körében alakul ki, és gyakran eltér a hivatalos vagy formális nyelvtől. Néhány jellemzője: rövidítések, a nyelvi szabályok lazább követése és új értelmű szavak.”*
- *„A nyelv újulása, általában más nyelvekből átvett szavak, legtöbbit fiatalok használják.”*

- *Például az, ha valaki kitesz magáról egy képet drága ruhával, autóval egyéb dolgokkal az flex nem minősül (flex-felvág)*

- *A szleng informális nyelvi stílus vagy kifejezésmód. Gyors változás, Kreativitás, Rövidítések és szóképzések.*

- *„A szleng olyan csoportnyelv, mely kis létszámú, sok időt együtt töltő azonos foglalkozású, vagy érdeklődési körű csoportokban születik.”*

- *„Különleges kifejezések és szavak használata, amelyeket csak adott csoport ért.”*

- *„A szleng egy informális, nem hivatalos nyelvváltozat, amely általában a fiatalok vagy a kisebbségi csoportok között alakul ki. Jellemzője lehet az egyszerűsített kifejezésmód, a rövidítések, a kreatív szóalkotás, és gyakran tartalmaz olyan kifejezéseket vagy szavakat, amelyek specifikusak egy adott közösség vagy kultúra számára.”*

- *„A szleng sajátos szóhasználat vagy szóképzés. A szleng típusra jellemző, hogy a szóincse szakmától független.”*

- *„Szavak rövidítése, ami könnyebben érthető.”*

- *„Szavak, amiket az idősek nem ismernek.”*

- *„Fiatalok körében hangzó beszédet.”*

A következő kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy ha ismerik és használják a szlenget, akkor hogyan vélekednek erről a nyelvváltozatról. Az előző kérdésből kiderült az, hogy az adatközlők ismerik és használják a szleng nyelvváltozatot. Ebben a kérdésben arra kapunk választ, hogy szeretik használni és tudatosan is használják. Ezzel tudják magukat könnyebben kifejezni, és kifelé is mutatni, hogy ki hova tartozik.

- *„Jó.”*

- *„Könnyebben megértetem magam a korosztályommal.”*

- *„Én magam is sokat használom, szerintem hasznos és jó.”*

- *„Elég modern egy új nyelvváltozat a fiatalok körében.”*

- *„A szleng fontos társas szerepet tölt be ezekben a közösségekben: erősíti az összetartozás érzését, és elkülöníti az adott közösséget a többitől.”*

- *„Menő.”*

- *„Humorosnak és újszerűnek találom ezeket a szlengeket. Egyfajta “titkos beszéd”, a fiatalok körében.”*

- *„A szleng érdekes és dinamikus jelenség a nyelvi sokféleségben és egyben humoros is.”*

- *„Modern.”*
- *„Vannak benne fura szavak, amit használnak, de nincs nagyon véleményem róla.”*
- *„Ez jó dolog, mert így a fiatalabb korosztálynak könnyebb kifejezni, amit gondolnak.”*
- *„Egyszerű.”*
- *„Aki tud angolul, az nem jár olyan rosszul, viszont, aki nem, annak nehezebb lépést tartani az aktuális szleng divattal. Én személy szerint nem nagyon használok ilyen szavakat, jobban szeretem a tiszta magyar nyelvet, szándékosan nem akarom keverni.”*
- *„Minden generációnak van egy úgy nevezett szlengje, amely kifejezi azt a kort.”*
- *„Sajátosnak érezzük.”*
- *„A szleng érdekes és sokszínű nyelvi jelenség, amely segít a közösségi kötődés kifejezésében, de fontos, hogy az emberek megértsék, mikor és hogyan alkalmazzák.”*
- *„Kreatív es humoros.”*

A következő pontban arra kértem az adatközlőket, hogy magyarázzák meg a szleng kifejezések jelentését. Az adatközlők közül 58-an válaszoltak erre a kérdésre, közülük mindenki tudta a szleng kifejezések jelentését.

Vágod – *érted, tudod.*

Felejtős – *jelentéktelen, nem fontos, hagyd, nincs kedve hozzá.*

Fullos – *nagyon jó, menő, legjobban néz ki, tökéletes.*

Offol – *nemet mond, kizártnak tart valamit, lerázza.*

Parázik – *fél, izgul, aggódik.*

Az ezt követő kérdésben pont az ellenkezőjét kértem az adatközlőktől, tehát, hogy a kifejezéseket helyettesítsék szleng kifejezésekkel. Erre a kérdésre 55 válasz érkezett.

Elárul – *beköp, becsap, hátra szúr, megcsal.*

Ügyetlen – *béna idétlen, balfék.*

Beleszeret – *belezúg, crusholja.*

Fiú – *srác, gay, pali, csávó, bro.*

Lány – *csaj, girl, nőci.*

A következőben arra kérdeztem rá, hogy hol hallanak szleng kifejezéseket. A leggyakrabban előforduló válasz az az iskola, a social media és a baráti társaság volt, tehát az, ahol a fiatalok a legtöbb idejüket töltik.

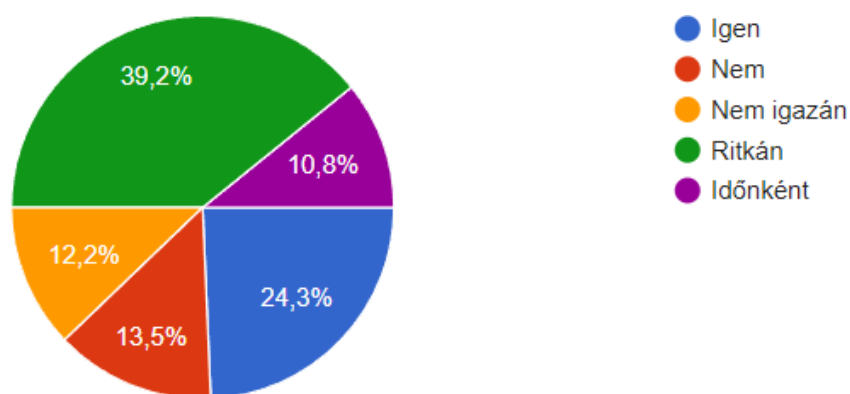
„Iskolába, fiatalok körében, az utcán, YouTube, Tiktok, snepchat, baráti társaságok,

szinte mindenhol, közösségi médián legtöbbit.”

Általában kitől hall szleng kifejezéseket kérdésre 67 válasz érkezett. A válaszokból egyértelműen kiderül, hogy fiatalok, serdülők, maguk a kitöltők használják és tőlük lehet leginkább szleng kifejezéseket hallani. A válaszok felváltva sorakoznak: *a barátoktól, osztálytársaktól, fiataloktól, kortársaktól.*

A következő kérdés az ellenkezőjére kérdez rá, mégpedig, hogy kitől nem hall szleng kifejezéseket. Erre szintén egyértelmű, egyhangú válasz érkezett.

- *„Idősektől.”*
- *„Nagyszüleimtől.”*
- *„25- évtől felfele.”*
- *„Idősebb korosztály.”*
- *„Családtól.”*
- *„A tanároktól és a nagyszüleimtől.”*

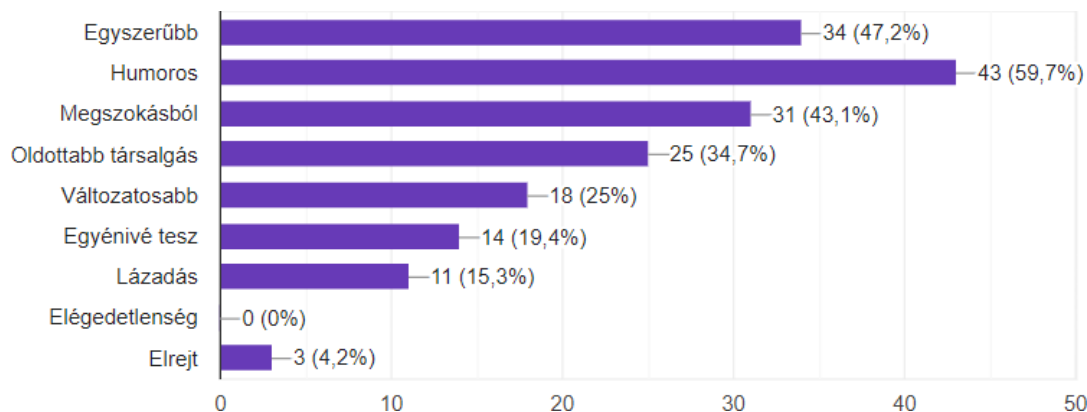
7. ábra. Családi körben szokott-e szlenget használni?

Az alábbi ábra a következő kérdéshez kapcsolódik, mégpedig, hogy családi körben szokott-e szlenget használni. A 74 adatközlő közül 18-an igennel válaszoltak, 10-en nemmel, 9-en választották a nem igazán lehetőséget, 29-en a ritkán, 8-an pedig az időnként opciót jelölték be.

A következőkben az adatközlők soroltak szleng kifejezéseket jelentésükkel együtt.

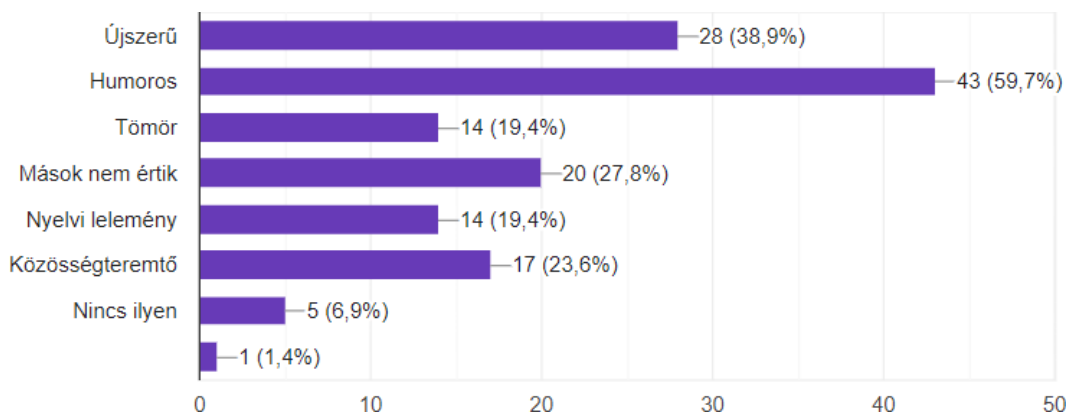
Ezek pedig a következők:

- *flex* - felvág valamivel
- *chill* - pihen, nyugodt
- *boomer* - öreg
- *pacek* - jó
- *vibe* - életérzés
- *máni* - pénz
- *mi újság* - szoszi
- *rossz*- *gatya*
- *tesó* - barát
- *cringe* - kínos
- *full* - vastag
- *pacek* - jól néz ki
- *király* - nagyszerű vagy remek
- *lájtos* - nyugodt vagy laza
- *pörgés* - bulizás vagy szórakozás
- *fikázni* - ritizálni vagy lehúzni valakit
- *gyári* - eredeti
- *kúl* - menő
- *adom* - tetszik az ötlet
- *bannol* - kitílt
- *becsicskit* - megaláz
- *adom a napom* - tetszik az ötlet
- *pacekban* - jól néz ki
- *no way* - lehet használni meglepődéshez, csodálkozáshoz, stb.
- *smash* - arra mondják, aki jól néz ki/tetszik.
- *cringe* - ciki
- *kikeráz* – kisminkel
- *csövel* - baráti társaság tagjai együtt lógnak (csövelnek)
- *debil/marha* - furcsán/értelmetlenül/hülyén viselkedő ember
- *zsé/mani* - pénz

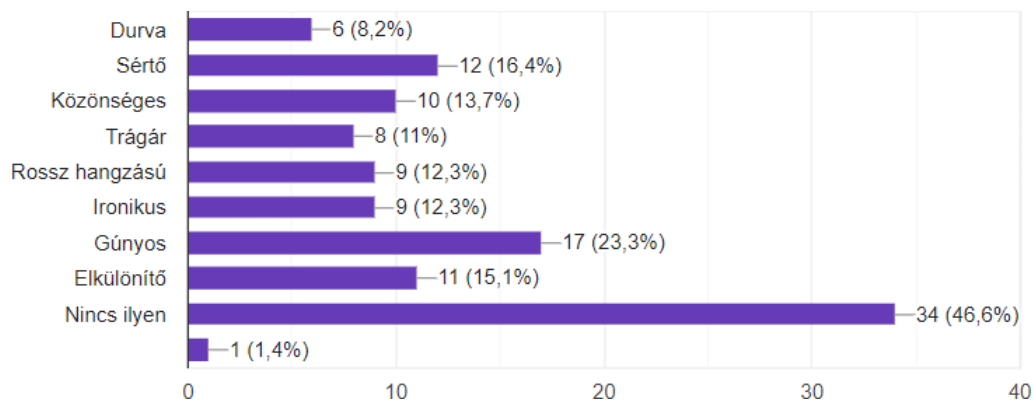
8. ábra. Milyen szerepe lehet a szleng kifejezéseknek?

Milyen szerepe lehet a szleng kifejezéseknek című kérdésre az adatközlők közül 72-en válaszoltak. A válaszadók közül 34-en egyszerűbbnek tartják a szlenget használni, 43 adatközlő szerint humoros, 31-en csak megszokásból használják, 25-en oldottabb társaságot figyelnek meg a szleng használat közben, 18-an változatosnak tartják, 14 adatközlő úgy véli, hogy egyénivé tesz, 11-en úgy gondolják, hogy csak lázadásból szeretik használni ezt a nyelv változatot, 3-an arra tippelnek, hogy van, aki szeretnek a szleng mögé bújni, ugyanis az elrejt lehetőséget is választották, és senki nem tartja a szlenget az elégedetlenség kifejezőeszközének.

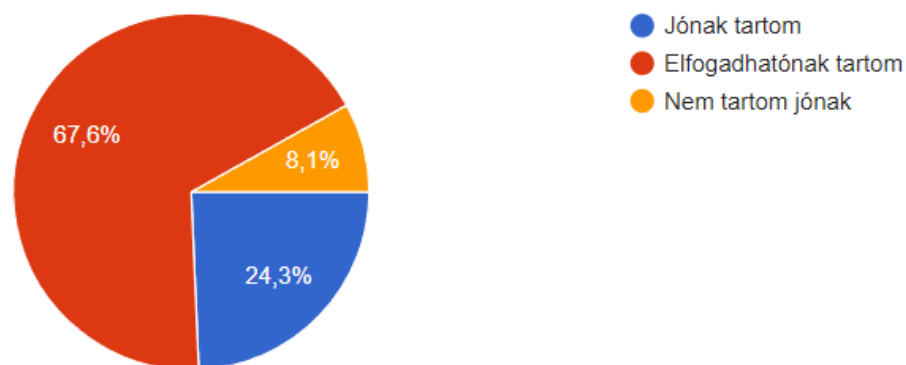
9. ábra. Mely tulajdonságai miatt kedveli a szlenget?

A következő kérdés, hogy mely tulajdonságai miatt kedveli a szlenget? Az adatközlők leginkább a szleng használatban az újszerűséget és humorosságot kedvelik. Az újszerű opciót 28-an választották, míg a humorost 43-an. Ezek mellett 14-en a tömör megfogalmazása végett kedvelik, 20-an azért, mert mások nem értik. 17 adatközlő szerint közösségteremtő hatása van, 14-en nyelvi leleményként tekintenek rá, 5-en pedig nem tudtak a szlengről olyan tulajdonságot, ami miatt különösebben kedvelnék.

10. ábra. Mely tulajdonságai miatt nem kedveli a szlenget?

A következő ábrán azokat az arányokat láthatjuk, amelyek arra mutatnak rá, hogy az adatközlők mely tulajdonságai miatt nem kedvelik a szlenget. Egyből feltűnő az ábrán, hogy a legtöbben a nincs ilyen kategóriát választották, tehát szeretik, és előszeretettel használják is ezt a nyelvváltozatot. Ezek ellenére voltak, akik tudtak negatívumokat is mondani a szlengről, durvának, sértőnek és trágárnak tartják, továbbá rossz hangzásúnak, közönségesnek és ironikusnak is. Viszont az nem derül ki, hogy kifejezetten ezek miatta tulajdonságai miatt használják, vagy ezeket figyelmen kívül hagyják és csak az előző kérdésben említett pozitívumokat látják benne.

11. ábra. Mi a véleményük azokról, akik szlenget használnak?

A 11. ábrán látható adatok azt mutatják, hogy az adatközlőknek mi a véleményük azokról, akik szlenget használnak. Az adatközlők legnagyobb része elfogadhatónak tartja a szleng használatot, ami számokban úgy mutatkozik, hogy a 74 adatközlő közül 50-en választották ezt. A legkisebb százalékot azok foglalják el, akik a nem tartom jónak opciót választották. Ez a rész magába foglal 6 adatközlőt. 18 adatközlő jónak tartja a szleng használat. Szerintük nincs azzal semmi probléma, ha valaki ezen a nyelvváltozaton fejezi

ki magát, nem vennék rossz néven, ha szleng nyelvváltozatot használva kommunikálnának mások velük. Ezekhez a válaszokhoz érkeztek indoklások is, hogy ki minek azt az opciót találta a helyes válasznak. Azok, akik jónak vagy elfogadhatónak tartják a szleng nyelvváltozat használatát, olyan válaszokat adtak, mint, hogy könnyebb megjegyezni, egyszerű és korszerű.

- *„A szleng használata normális és gyakran közösségépítő, de fontos, hogy az emberek tisztában legyenek azzal, mikor és hogyan alkalmazzák, hogy ne okozzon félreértéseket vagy sértődéseket.”*

- *„A szlenget használni könnyű és egyszerűbb megjegyezni.”*

- *„Az emberek, akik szlenget beszélnek, általában nyitottak; Számomra az ilyen emberek általában kreatívak és hajlamosak a társaság kedvéért vagy a közösséghez való tartozás érzése miatt használni a szlenget. A szleng használata lehet egy módja annak is, hogy kifejezzék az egyéniséget. Ezért általában pozitív véleménnyel vagyok azokról az emberekről, akik szlenget beszélnek.”*

- *Nem tartom rossznak, szerintem nincs rossz hatása az emberekre, bővül a szókincsünk.*

- *„Közösség építő, kreatív önkifejezés hasznos eszköze, fiatalos stb.”*

- *„A szleng szerintem valamikor jó, de valamikor sértő is lehet.”*

- *„A szleng használata sokszínű kifejezési formát nyújt, és bizonyos közösségekben a kötetlen kommunikáció részévé vált.”*

- *„Elfogadható, hisz a világ fejlődik.”*

- *„Elfogadható, mert változó a világ is.”*

- *„Fiatalos, menő.”*

- *„Nagyon humoros és újszerű!”*

Azok az adatközlők, akik nem tartják jónak a szleng használatát, azzal indokolják, hogy nem mindig megfelelő, durva vagy kihat a nyelv szépségére. És vannak, akik csak azzal indokolják, hogy egyszerűen nem szeretik használni.

- *„Ne mindig megfelelő.”*

- *„Nem szeretem.”*

- *„Durva, amit mondanak.”*

- *„Megértem, amit mondanak, de nem szeretem használni, nem hangzik jól.”*

- *„A túlzott szleng használat irritál, elveszi a nyelv szépségét és értelmét.”*

A következő pontban különböző helyeket soroltam fel és arra kértem az adatközlőket válasszanak, hogy mennyire érzik zavarónak a szleng használatát az adott közegben.

- családban – az adatközlők közül legtöbben, azaz 38-an azt választották, hogy kicsit zavaró a szleng használata a családi közegbe. 26-an egyáltalán nem érzik zavarónak a családi körben való szleng használatot, viszont 9 adatközlő nagyon zavarónak tartja.

- baráti körben – a baráti közegben való szleng használatról az adatközlők többsége úgy érzékeli, hogy egyáltalán nem zavaró, ezt a választ 58-an jelölték a kitöltők közül. 11-en kicsit, 4-en pedig zavarónak érzik.

- iskolában, szünetben – az iskolai szünetekben való szleng használat 52 kitöltő számára egyáltalán nem zavaró, 12-en kicsit zavarónak tartják, 8-an pedig úgy gondolják, hogy nagyon zavaró lehet.

- iskolában, tanórán – a tanórán való szleng használatról az adatközlők közül 20-an úgy vélik nagyon zavaró tud lenni, 28 adatközlő szerint csak kicsit, 24-en pedig egyáltalán nem érzik, hogy valakinek is zavaró lehet ez a nyelvhasználat.

- üzletben – az üzletekben való szleng használatról nagyon hasonló eredmények születtek, mint a tanórai szleng használatról. Az üzletekben 24 adatközlő érzik nagyon zavarónak, 29 adatközlő kicsit tartja zavarónak, 19-en pedig egyáltalán nem érzékelték még, hogy zavaró lehet.

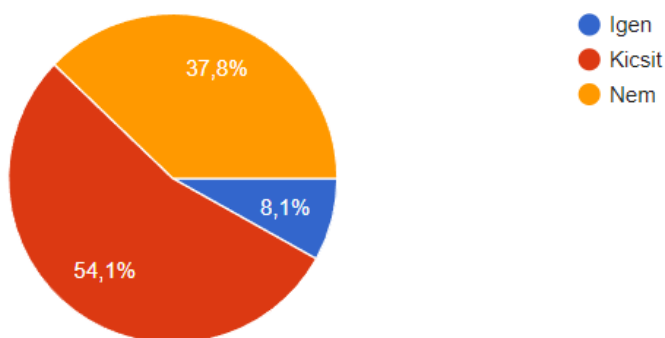
- nyilvános, közéleti beszédben – a közéleti beszédbeli szleng használatról is hasonló képen vélekednek az adatközlők, nem nagy számbeli változások történtek az előző kettő opcióhoz képest. A nyilvános, közéleti beszédben az adatközlők közül 30-an vélik úgy, kicsit zavaró lehet, 24 adatközlő szerint nagyon zavaró, 18-an egyáltalán nem zavaró.

- televízióban, rádióban – az adatok inentől kezdenek kicsit más arányokat mutatni. A televíziós/rádiós adásokban az adatközlők közül 35-en kicsit zavarónak érzik a szleng használatát, 18-an nagyon zavarónak tartják, 19 adatközlőt viszont egyáltalán nem zavar.

- az interneten, közösségi oldalakon (fb., insta., stb.) – az interneten és különböző közösségi oldalakon nyilvános posztokban az adatközlők közül 35-en egyáltalán nem gondolják zavarónak a szleng használatát. 26 adatközlőt kicsit zavar ezeken a felületeken a szleng használata, 11 adatközlő nagyon zavarónak tartja az ilyen megnyilvánulást.

- interneten, közösségi oldalakon privát üzenetben – a privát üzenetekben történő szleng használatát egyáltalán nem érzi semmilyen formában zavarónak 44 adatközlő. Kicsit zavarónak érzékeli 19 adatközlő, 9-en nagyon zavarónak találják.

Ennél a kérdésnél észre lehet azt venni, hogy bár az adatközlők, vagyis a fiatalok használják a szleng nyelvváltozatot, azért tudják, hogy nem mindenhol kell használni, mert vannak azok a helyek és idők, amikor valaki számára zavaróan hathat. Ez nem muszáj, hogy éppen az adatközlők legyenek, akiket zavar, lehet az akár a beszéd partnerük is az, vagy az adott közösség vagy baráti társaság, ahol éppen jelen vannak.

12. ábra. Mennyire tartják igénytelennek a nyelvhasználatot illetően azokat, akik szlenget használnak?

A 12. ábrán azok az adatok láthatóak, hogy az adatközlők közül ki mit gondol azokról, akik szlenget használnak. Mennyire tartják igénytelennek a nyelvhasználatát illetően, ha a szleng nyelvváltozatot is használja. Az adatközlők közül 40-en azt gondolják, hogy akik szlenget használnak, azok kicsit igénytelenek a nyelvhasználatot illetően. 28-an nem tartják igénytelennek a nyelvhasználatot illetően azokat, akik szlenget használnak, 6-an pedig határozottan igennel válaszoltak, tehát igénytelennek tartják a nyelvhasználatot illetően azokat, akik a szleng nyelvváltozatot használják.

Az utolsó kérdésben azt tettem fel az adatközlőknek, hogy szerintük hatással vannak-e az internet és a közösségi oldalak a nyelvre vagy a beszédre, és hogy hogyan.

Az adatközlők úgy gondolják, hogy az internet és a közösségi oldalak hatással vannak a nyelvre és a beszédre, mégpedig úgy, hogy amit ott látnak és hallanak könnyebben megjegyzik és hamarabb az eszükbe is jut. És úgy vélik, hogy az interneten keresztül több új kifejezés jut el hozzájuk, amit tudnak majd a későbbiekben használni.

- *Igen. Próbálják utánozni.*

- Gondolom, igen sok más szavakat is használnak internetes felületeken, amiket mi még itt faluhelyen nem használunk.
  - Igen hatással vannak! Olyan szavakat találnak ki, amiket az idősebbek nem igazán értenek.
  - Maga a szleng is interneten keresztül terjednek.
  - Igen, például ha egy youtubertől hallanak valami menő szlenget, akkor azt más is fogja használni.
  - Állandó hatással van a nyelvre és a beszédre, befolyásolva a nyelvi változatosságot, az új kifejezések és szleng kialakulását, valamint az informális kommunikáció stílusát és gyakoriságát.
  - Szerintem kicsit hatással vannak, mert ha például hallunk egy szleng kifejezést, amit még nem ismerünk, akkor azt mi is elkezdjük használni.
  - Az internet rövid, laza kommunikációja alakítja és formálja a nyelvet, új kifejezéseket generálva.
  - Az internetes kommunikáció gyakran rövidítésekkel, mozaikszavakkal és emoji-kal dolgozik, ami új kifejezésmódokat hoz létre és gyorsítja a kommunikációt.
  - Igen. Sok szlenget lehet onnan hallani
  - Szerintem hatással vannak, mert néha át vesszük pl egy ember beszéd stílusát. Sok csúnya szavakat lehet tanulni, ami nem jó.
  - Hatással vannak, más nyelvekből áthoznak kifejezéseket, illetve elveszik a szavaknak az alap értelmét.
  - Igen. Innen (is) vesszük át a szlengeket például.
  - Igen, sok szó jön át külföldi nyelvekből főleg az angolból.
  - Igen hatással vannak, amint olvasunk, bővül a szókincsünk.
  - Igen, bizonyos szinten hatást gyakorolnak a beszédre, bővítik szókincsünket stb.
  - Igen, az internet és a közösségi oldalak hatással vannak a nyelvre és a beszédre, mert új kifejezéseket, rövidítéseket és nyelvi trendeket generálnak, valamint gyors kommunikációt tesznek lehetővé, ami befolyásolja a mindennapi beszédmódot.
- Végül az adatközlők a kérdőív végén szleng kifejezésekkel köszöntek el, ami egy kicsit játékosabbá és érdekesebbé tette a kérdések lezárását.

Csocsesz, csövi, csőváz tesó, wagwan, na lelövöm, adios, csákány, majd ütköziünk, csá csumi, pacsi, szeva, bay-bay, csá, pá, ari, zdarov, csók-csók.

IV. HIPOTÉZIS ALÁTÁMASZTÁSA

A kutatás kezdetekor felvetett feltételezések az adatközlők válaszai alapján beigazolódtak. A szleng használata összefügg az alkalmazkodással és a csoportokon belüli beilleszkedéssel. Az adatközlők úgy vélekednek, hogy a szleng használatnak megkülönböztető szerepe van egy korosztályon belül is, valamint könnyebbé teszi a társadalomba való beilleszkedést és oldja az adott társaság hangulatát.

Másodszor, hogy a szleng egy nyelvi kód a fiatalok, iskolások között. Egy kód, amin úgy tudnak kommunikálni, hogy van, hogy azt csak az a két vagy több ember érti, mások előtt viszont teljesen érthetetlen, és egy külön nyelvnek is hangzik akár.

Feltételezéseim szerint a szleng használatát elősegítette a különböző kommunikációs eszközök és az online felületek elterjedése, amit az adatközlők szintén alá támasztottak. Válaszaik szerint ők is úgy látják, hogy egyre több szleng kifejezés éri el a fiatalokat az online tereken keresztül, különböző játékok és közösségi oldalak segítségével.

Továbbá az adatközlők a szlenghasználat negatívumait is alá támasztották. Tisztában vannak azzal, hogy nem mindenhol és nem minden helyzetben alkalmas ez a nyelvhasználat. Azt is tapasztalják, hogy sértő és durva megfogalmazása is lehet, amivel nagyon meg lehet bántani a körülöttünk élőket, ezért voltak az adatközlők között olyanok, akik nem szívesen használják ezt a nyelvváltozatot.

A kutatás eredményei alátámasztották a felvetett feltételezéseimet a szleng használatával és megítélésével kapcsolatban. Megállapítottam, hogy bár a szlengnek fontos szerepe van a fiatalok közötti kommunikációban és az online térben.

V. KÖVETKEZTETÉS

A kutatás eredményei alapján az a következtetés vonható le a Nagydobronyi kistérség magyar iskolásainak szlenghasználatáról és annak megítéléséről, hogy a szlenghasználat jellemzően a fiatalabb generáció körében elterjedt, és főleg az iskolában, a baráti társaságokban és az interneten fordult elő. Ez a kutatás széleskörű képet ad arról, hogy hogyan vélekednek a diákok a szleng használatáról különböző környezetekben és helyzetekben. A szleng sokan elfogadhatónak és kreatívnak tartják, pozitívan vélekedtek róla, úgy tartották, hogy könnyebben kifejezik vele magukat, és humoros, közösségépítő jellegű, míg mások zavarónak és időnként nem megfelelőnek ítélik meg, sértőnek vagy durvának találták, és úgy gondolták, hogy zavaró lehet bizonyos környezetekben. A szlenghasználat megítélése függött a környezettől és a helyzettől. Az iskolában és a baráti társaságokban általában elfogadottabb volt, azonban a családi vagy hivatalos környezetben, az üzletekben, a tanórákon és a nyilvános, közéleti beszédben való szleng használatot sokan zavarónak tartják. A televízióban és rádióban való szleng használat is megosztott véleményeket vált ki.

A kutatás arra is rámutatott, hogy a szleng használata fontos szerepet játszik a fiatalok identitásában és közösségépítésében. Abban is segít, hogy a fiatalok könnyebben azonosuljanak egy közösséggel, és kifejezzék saját egyéniségüket és csoporttagságukat.

A kutatás eredményei alapján látható, hogy a szlenghasználat fontos és elterjedt jelenség a Nagydobronyi kistérség magyar iskolásai körében, amely sokféle véleményt és érzést vált ki az emberekből, és különböző szerepet játszik a fiatalok életében és kommunikációjában.

SZAKIRODALOM ÉS FORRÁSJEGYZÉK

- Ágh Tímea 2006: Diákszleng, Debreceni Egyetem Kiadó, Debrecen
- Andersson, Lars-Gunnar–Trudgill 1999: A szleng, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- B. Kézdi Katalin 1999: A magyar szleng az ezredfordulón. (Társadalmi és nyelvészeti kérdésfölvetések), Nyelvtudományi Társaság Kiadványa, Budapest
- Bajcsi János 2010: Szleng és internet, Nyitra, Debreceni Egyetem Kiadó, Debrecen
- Baksa Zoltán 2009: Diákszleng a Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziumában, Debrecen
- Balázs Géza 2011: Mennyi szleng! (Diákszleng - a korok, megközelítések tükrében)
- Bárdos András 1988: Szleng, Budapest
- Bencédy József 2003: A szleng és a köznyelv, ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete–Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest
- Bencédy József 2005: A szleng és a köznyelv, Tinta Könyvkiadó, Budapest
- Bódi Zoltán 1993: A szleng a sajtónyelvben, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszéke, Budapest
- Bódi Zoltán 1992: A szleng nyelvhasználati háttéréről, Néprajzi Múzeum, Budapest
- Büky László 1999–2000, Vlagyimir Jelisztratov 1998: Szleng és kultúra, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- Cseresnyési László 2002: Esszé a szlengről, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- Dézi Bernadett 2009: Diákszleng 7-10 éves korban, Debreceni Egyetem, Debrecen
- Estók Barbara 2010: A szleng stiláris vonásainak vizsgálata, Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Debrecen
- Fenyvesi Anna, Kis Tamás, Várnai Judit Szilvia Kossuth 1999: Tanulmányok a szleng fogalmáról, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- Ferenczi László 1997: Szleng, tolvajnyelv, ifjúsági nyelv, Debreceni Egyetem, Debrecen
- Kiss Jenő 2018: A magyar köznyelv (standard) alakulástörténetéhez. Megjelent: A magyar nyelvtörténet kézikönyve pp. 361-377, Tinta kiadó
- Parapatics Andrea 2009: A mai magyar szleng használatának és alakulásának nyelvi és társadalmi okai, ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, Budapest

Sebestyén Árpád 1982: Magyar nyelvjárások, 24 köt., Akadémia kiadó, Budapest
Várnai Judit Szilvia, Kis Tamás 1998: Szleng kutatás 111 éve, Kossuth Egyetem Kiadó,
Debrecen

Szilágyi N. Sándor: A csoport jellegű szövegek,

https://mnytud.arts.unideb.hu/szleng/szl_kut/03miaszl/02szilag.pdf, Letöltés

dátuma: 2024.04.25

Vlagyimir Jelisztratov 1998: Szleng és kultúra, Magyar fordítás: Fenyvesi István, Kossuth
Egyetem Kiadó, Debrecen

Tóth Péter: Kárpátaljai magyar dialektológiai vizsgálatok, ELTE Nyelvtudományi Doktori
Iskola, Budapest, 2010

URL1: https://mersz.hu/dokumentum/magyarnyelv_318/ Letöltés dátuma: 2024.04. 25.

URL2: https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_02_012 Letöltés dátuma:
2024.05.02

URL3: <https://mnytud.arts.unideb.hu/szleng/szleng.php> Letöltés dátuma: 2024.04.10

РЕЗЮМЕ

На основі результатів дослідження можна зробити висновок, що використання та сприйняття сленгу серед угорських школярів Надьдобронського субрегіону є поширеним серед молодого покоління, і що це відбувається переважно в школі, в компанії друзів та в Інтернеті. Це дослідження дає широку картину того, як учні сприймають використання сленгу в різних контекстах і ситуаціях. Багато хто вважає сленг прийнятним і творчим явищем, позитивно ставиться до нього, вважає, що з його допомогою легше виражати свої думки, що він є гумористичним і сприяє створенню спільноти, тоді як інші вважають його заплутаним, іноді недоречним, образливим або грубим, і вважають, що в певних контекстах він може бути деструктивним. Сприйняття сленгу залежало від контексту та ситуації. Загалом він був більш прийнятним у школі та в компанії друзів, але використання сленгу в сім'ї чи офіційних установах, у магазинах, на уроках і в громадських місцях, під час публічних виступів, на думку багатьох, викликає занепокоєння. Використання сленгу на телебаченні та радіо також викликає розбіжності в думках.

Дослідження також показало, що використання сленгу відіграє важливу роль у формуванні ідентичності молодих людей та побудові спільноти. Використання сленгу допомагає молодим людям легше ідентифікувати себе один з одним та виражати власну ідентичність і приналежність до групи.

Результати дослідження показують, що використання сленгу є важливим і поширеним явищем серед угорських школярів Надьдобронського субрегіону, яке викликає різноманітні думки та почуття у людей і відіграє різну роль у житті та спілкуванні молодих людей.

MELLÉKLETEK

Kedves Kitöltő!

A nevem Fejes Petra, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola IV. évfolyamos magyar nyelv és irodalom szakos hallgatója vagyok. Szakdolgozatom témája A szleng használata és megítélése a Nagydobronyi kistérség magyar iskolásainak körében. Szeretném segítségét kérni az alábbi kérdőív kitöltéséhez, mely a szakdolgozatom alapjául szolgál. A kérdőív teljes mértékben anonim, és alig néhány percet vesz igénybe.

Segítségét előre is köszönöm!

1. Neme:

- Nő
- Férfi

2. Életkora:

- 10 – 12
- 13 – 15
- 16 – 18
- Egyéb:

3. Születési helye:

- Csongor
- Nagydobrony
- Kisdobrony
- Tiszaágtelek
- Dimicső
- Egyéb:

4. Kérem, nevezze meg állandó lakhelyét!

5. Anyanyelve:

- Magyar
- Ukrán
- Egyéb:

6. Nemzetisége

- Magyar
- Ukrán
- Egyéb:

7. Ön szerint mit nevezünk köznyelvnek? Soroljon ennek néhány jellemzőjét!

8. Ön szerint mit nevezünk nyelvjárásnak (tájnyelvnek, tájszólásnak) Soroljon ennek néhány jellemzőjét!

9. Ön szerint mit nevezünk szlengnek? Soroljon ennek néhány jellemzőjét!

10. Mi a véleménye erről a nyelvváltozatról?

11. Magyarázza meg a következő szleng kifejezések jelentését!

vágod –

felejtős –

fullos –

offol –

parázik –

12. Helyettesítse szleng kifejezésekkel a következő szavakat!

elárul –

ügyetlen –

beleszeret –

lány –

fiú –

13. Hol lehet szleng szavakat hallani?

14. Kitől hall szleng kifejezéseket?

15. Kiktől nem hall szleng kifejezést?

16. Családi körben szokott – e szlenget használni?

- Igen
- Nem
- Nem igazán
- Ritkán
- Időnként

17. Ha igen, soroljon néhány példát és azok jelentését!

18. Milyen szerepe lehet a szleng kifejezéseknek?

- Egyszerűbb
- Humoros
- Megszokásból
- Oldottabb társalgás
- Változatosabb
- Egyénivé tesz
- Lázadás
- Elégedetlenség
- Elrejt

19. Mely tulajdonságai miatt kedveli a szlenget?

- Újszerű
- Humoros
- Tömör
- Mások nem értik
- Nyelvi lelemény
- Közösségteremtő
- Egyéb:
- Nincs ilyen

20. Mely tulajdonságai miatt nem kedveli a szlenget?

- Durva
- Sértő
- Közönséges
- Trágár
- Rosszhangzású
- Ironikus
- Gúnyos
- Elkülönítő
- Egyéb
- Nincs ilyen

21. Mi a véleménye azokról az emberekről, akik szlenget beszélnek?

- Jónak tartom
- Elfogadhatónak tartom
- Nem tartom jónak

22. Kérem, válaszát röviden indokolja!

23. Mennyire érzi zavarónak a szlenget az alábbi helyeken? (egyáltalán, kicsit, nagyon)

- családban
- baráti körben
- iskolában, szünetben
- iskolában, tanórán
- üzletben
- nyilvános, közéleti beszédben
- televízióban, rádióban
- az interneten, közösségi oldalakon (fb., insta.? stb.)
- interneten, közösségi oldalakon privát üzenetben

24. Aki szlenget használ, igénytelen a nyelvhasználatát illetően?

- Igen
- Kicsit

- Nem

25. Ön szerint az internet, a közösségi oldalak hatással vannak-e a nyelvre, a beszédre? Hogyan?

26. Búcsúzzon el néhány szleng kifejezéssel!

